

„Cesarske svetlosti
Do zdaj ne poznam,
Neznan mi je Dunaj,
Kjer brambo imam!“

„Kočevar je pravil,
Po Dunaji znan,
Da cesar prosilcem
Je v milosti vdan.“

„A stvar je najprva,
Kakó govoriš,
In jasno zadévo
Da vso razložiš.“

Zbor vsklikne: „Prevažna
Za nas je ta reč,
Zato naj Koprivar
Odroma tje v Beč.“

„Če moram — on pravi —
Na Dunaj jaz grem,
A potne vi troške
Plačajte, povem.“

Storjeni so sklepi! —
Debeli krčmar
Spet vina jim toči
Za svetli denar!

„Mi nismo berači!“
Zakliče Tržan,
„To majhni so stroški“,
Dodal je Rován.

„Po železnici tjekaj,
Nazaj se drdrá,
In za hrano se kmalu
Zadosti imá!“

„Jaz nečem računov“ —
Koprivar grmí,
„Če pojdem na Dunaj,
Vse plačate vi“.

„Še nekaj — saj znate:
Če mažeš, peljaš —
Gospodom cesarskim
Glej, da jim kaj daš!“

„Nu“ — pravi Matozelj,
„Kar treba, dobiš!“
Na naše greš troške,
Da za nas govoriš!“

II.

In v osmih je dnevih
Na Dunaji bil
Koprivar, ter vino
Pri „orlu“ je pil.

Po mestu je hodil
In gledal okrog,
Pogosto zabredel
Je mož brzonog.

A barati drug dan
Začenja ljudi,
Na deseto vprašanje
Odgovor dobí.

In dolgo vprašuje:
„Kje carov je grad?“
Za šestico popelje
Ga pobič tja mlad.

A tam poizveda:
Kam naj se podá;
Prevažal bi rajši
Snopovje domá.

„Kje se zaslišuje?
In kje upisuje?
Povejte mi vsaj,
Kako in kedaj!“

Seboj govori:
„Da to sem jaz znal,
Ne bil bi na Dunaj
Nikdar se podal!“

„Zdaj vidim, težavno
Oprtál sem stvar,
Krvav pot potim že,
Kot ga nisem nikdar!“

Koračil je, klanjal
Rotíl se, jezíl,
Prej, nego zapisan
K zaslišanju bil.

Določi se dan
Pred carja ko gre;
Koprivar sestavlja
Besede krepke.

Čemú zapisaval
On govor bi svoj?
Ponavljal ga stokrat
Je sam med seboj.

Napoči dan važni —
Koprivar možák,
Oblečen po praznje
Obrača korák.

V čakalnico pride —
Prezgodaj je še;
Dovolj mu je stati,
Na steno se vprè.

Naposled tam v kotu
Prostorček dobí,
Svoj govor ponavlja
In ves se potí.

Slabost ga napada,
Ko vidi možé,
Ki jim križci in zvezde
Na prsih blesté.

Pogled omaguje,
Možjani mu vró,
Naposled svoj govor
Pozabi celó.

Zdaj čuje se glas:
„Naj ustopi takoj!“
In strijc naš se dvigne,
Ves zmešan seboj.

Da v krčmi bi vaški
Pri svojcih sedel,
Pogumnost gotovo
Bi večjo imel.

Pomiče se dalje,
Pot briše si vroč,
Pred carjem obstane —
Pobít, jecljajoč.

Kar živ je, ni nikdar
Tako bil splašen,
„Oj Bog me usliši,
Ven rad bi šel, ven!“

Vrtí se vkrog njega
Cesarski ves hram,
In cesar presvetli —
Vrtí se on sam!

Pred uhodom stoječ,
Trepeče boječ,
In gladi lasé,
A misli bežé.

„Oprostite, prišel“ —
Blebeče težkó,
„Svetlost, oprostite“
Ponavlja na to.

„Kaj rad bi?“ resnobno
Povpraša ga car.
„Jaz? — Nič, veličanstvo,
Domú bi šel kar!“

Nasmeja se car
Kmetiču vesel,
Koprivar premišlja,
Kako bi začel.

Zastonj pokašljeje —
Obraz je rudeč;
Se sili — a najti
Besede ni več!

O daljnem dogodku —
Če cesar možá
Je baral še dolgo —
Za to se ne zná.

Da pravdo je s kmeti
Dobil le grajščak,
Da so se branili,
Kar mogel je vsak,

Da služil sosedom
Je v smeh jezikač,
Le-tó bi povedal
Sam lahko baháč! —

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor Goriški.

Dne 5. oktobra t. l. dopoldne je bila IX. seja. Šlo je za odpravo šolskega doneska za normalni šolski zalog in za vpeljavo zapuščinske davščine za učiteljski pokojninski zalog. Došel je bil deželnemu zboru (oziroma odboru) načrt dotične postave od deželnega šolskega sveta. Zborov odsek (poroč. Dottori) je vse zneske v načrtu nasvetovane znižal za 10 soldov. Po tem takem se bode plačavalo od 1000 gold. zapuščine do 5000 po 10 odstotkov za penzijski zalog, od 5000 do 10.000 po 15, od 10.000 do 20.000 po 20, od 20.000 do 30.000 po 25, od 30.000 naprej po 30 kr. od vsakih 100 gold. Postava to uravnujoča šteje 44 §§. — Poslanec Gasser je poročal o preuravnavi deželne kmetijske šole. Sprejet je ta-le predlog; 1) Vino-kemijsko poskuševališče, ki je do sedaj združeno s kmetijsko šolo, ima nehati; 2) kmetijska šola se ima razdeliti na dvoje samostalnih oddelkov — italijanskega in slovenskega (dotična pravila so se potrdila); 3) razdelitev naj se izvrši z začetkom šolskega leta 1878/9. Deželnemu odboru je naročeno: da razdeli šolska posestva in vse drugo imetje med oba oddelka in vse pripravi, česar treba v izvršitev pred omenjenih sklepov. Vino-kemijsko poskuševališče naj se združi s c. kr. svilorejskim poskuševališčem. — Dr. Tonkli je poročeval o preudarku deželnega zaloga pro 1879. Stroškov je čez 192 tisuč, dohodkov pa samo 83 tisuč, primanjkljaja tedaj 109 tisuč, kateri se ima pokriti 1) z doklado 12% k izravnim davkom; 2) z dokl. 20% na vinsko in mesno užitnino in 3) z davščino 1 gold. na vsak hektoliter na

drobno potočenega piva. Ob enem je zbor deželnemu odboru med drugim naročil, da naj nemudoma razpiše službo deželnega tajnika. — 10. seja (zadnja) 5. okt. popoldne. Potrdili so se računi nekaterih zalogov za leti 1876. in 1877. (por. Tonkli); dovolila se je razdelitev nekega občinskega zemljišča v Grgarji (por. Winkler). Izmed mnogoterih peticij — uslišanih ali zavrženih — naj omenim te-le: Za starinski muzej v Ogleji je dovoljenih 150 gold., — za preskrbovanje žovastih na otoku Gradu 300 gold. — Poslanec Povše poroča: Vsled prošnje pol. društva „Sloge“ bodi naročeno deželnemu odboru, da stori, česar treba, glede teh-le važnih zadev: Oderuštvo naj se postavi jéz; olajšajo naj se nadležnosti, ki jih prizadeva posilno legalizovanje nekaterih pisem; pomnoži naj se v dotičnih komisijah pomočno uradniško osebje, da se zemljiške knjige hitreje dovršijo; — posebna okrajna sodnija za Goriško okolico naj se napravi (po prošnji „Sloge“ in advokatske zbornice); — kmečkim posestnikom, ki so bili v Bosno poklicani kot rezervisti, naj se davki odpusté; — vse druge nasvete in prošnje podane po društvu „Sloga“ naj deželni odbor pretrese in poskusi, da se izpolnijo. — Povše je poročal dalje: Za cestne potrebe naj se dotičnim cestnim odborom dovolé ti-le zneski: Za most čez Tominsko 1000 gold.; za cesto Robič-Logé 1000, za cesto Vrem Naklo-Trst (na Krasu) 1500 gold., za most čez Ipavo pri Žabljah 1500; za cesto od Želina proti Idriji 1000; za most čez Birso ([Vêrsa] v Lahib) in za popravljanje neke ceste 1000 gold.; za most čez Idrijico v občini Šebrelje 300 gold.; za cesto skoz „Železna vrata“ 800 gold.; za cesto od Pratičiola (v Lahib) proti ital. meji 2000 gold. — Za most čez Tominsko je nasvetoval poslanec Winkler — povrh dovoljene podpore — še 4000 gold. kot posojilo iz deželnega zaloge, kateri znesek bi se imel povrniti v letnih odplačilih. Po nasvetu Deperisovem pa se je dovolilo omenjeno posojilo v tem zmislu, da deželni odbor samo poroštvo prevzame za povračanje 4000 goldinarjev, denar pa naj si najdejo Tominci kje drugde. — Še neke druge neznamenite prošnje raznih občin in oseb so se po nekem zavrnilé, po nekem sprejele. — S tem je bil dnevni red končan in se je sklenila tudi seja in sejna doba. Z „evviva“- in „živio“-klici cesarju so se poslanci razšli. Bila je 8. ura zvečer.

Deželni zbor Kranjski.

V 11. seji pričela se je glavna debata o načrtu one glasovite postave, po kateri se imajo mahoma premeniti tri postave ljudskih šol tako, da ugajajo nemčurski stranki, ki si je prestroj šolskih zadev naročila pri Kočevarju Linhartu, da ga je peticijonirala deželna učiteljska konferenca. Po vsem tem je naravno bilo, da je načrtani novini bil poročevalec vitez Vesteneck, čegar maslo je ves ta načrt.

Najprvo se je oglasil c. k. deželni predsednik vitez Kalina, pred vsem povdarjaje, da načrtana postava nikakor ni tako natanko pretehtana, kakor to zahteva tak važen predmet. In res pravo je zadel deželni predsednik, kajti kako površen je bil ta načrt, to kazal je poročevalec Vesteneck sam, kajti v dveh poznejših dolzih sejah (namreč v 2. in 3. branji) družega ni delal, nego predrugačeval in pilil pri vseh točkah besede načrtane postave. Deželni predsednik je po pravici živo priporočal, naj se o tako važni stvari vendar poprej zasliši deželni odbor in deželni šolski svet, kajti postava namerava deželi naložiti še večja bremena, cesar sam pa se je izjavil, ko je lansko leto potrdil 18% priklade za šolske potrebe na Kranjskem, naj se ljudstvu davkarsko breme v tem oziru olajša.

Dr. Zarnik na to nasvetuje, naj se seja pretrga, da se šolski odsek o tako važnih izjavah deželnega predsednika posvetuje. Al klub dr. Kalteneggerjev je sklenil: „sic volo, sic jubeo“: Vesteneckova postava se mora sprejeti in sedanja večina deželnega zbora je Zarnikov predlog zavrgla in — nadaljevala se je obravnavo.

Poslanec Svetec v obširnem in tehtnem govoru spodbija načrt postave, njega vse pravice do šolstva izroča državi, deželi pa jemlje vse, pustivši jej le dolžnosti, le bremena; njega namen je, uničiti deželno avtonomijo. Deželni šolski svet bode popolno v rokah vlade, isto tako okrajni šolski svet ne bode imel čisto nobene veljave, vzemó se mu vse pravice, pusté same dolžnosti. Ako tak beriški položaj zdaj nastane, je bilo pač prejšnje stanje dosti boljše, ko se je šolstvo delilo med vlado in knezoškofijstvom. Če se šolske oblasti ustanové tako, da so vse vladne, čemu celi dragi aparat? čemu treba deželnega, okrajnega in pa še krajnega šolskega sveta? Naj raje vlada sama opravlja šolstvo, deželi se vsaj po tem prihranijo ogromni stroški. Nevarnost je pa še tudi ta, da vlada in njej vedno pokorni organi bodo imeli pravico, odločevati, kje in kako je zidati novih šol. Tu bo veljal toraj sam birokratizem. Se vam li res tako strašno mudí, znebíte se teh malih pravic, katere dežela še ima? Kdo pa sili v to, vpraša nadalje govornik. Ne občina, ne dežela, ampak edino le neka po čudnem načinu naročena peticija učiteljske konference! In kdo izmed učiteljstva je glasoval za peticijo? Povedal je nek jako pameten in obče spoštovan učitelj, da le klečeplastvo, le servilizem nekaterih kričačev v učiteljskih krogih; peticija nikakor ni izraz svobodne večine učiteljstva na Kranjskem. Občinam vzamete ž njo zadnjo pravico in ljudstvo postalo bode in mora postati šoli zopet neprijazno in sovražno. To je Vesteneck sam čutil, zato je v načrt vvrstil kazni za krajne šolske svete, in za hrbet vsakega krajnega šolskega svetovalstva postavil beriča s palico. Temeljito je toraj deželni predsednik povdarjal, da je treba načrt postave v merodajnih krogih poprej natanko prerešetati. Konečno je govornik še povdarjal, kako grozno slaba je slovenska prestava tega načrta popolno nekorektna in neresnična. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Iz Trsta 1. nov. (O velikanskem vspehu tabora Dolinskega) so „Novice“ že na kratko poročale, naj povedó danes kaj več. Ne daleč od Trsta je preprijazno selo Dolina; ondi biva iskreni rodoljub preč. gospod dekan Jan, ki je nálog na se vzel, oskrbeti taboritom jako pripraven kraj, med cerkvijo in farovžem. Mislite si celo vas praznično opravljeno, oder govornikov krasno ovenčan, pokanje možnarjev, popevanje narodnih pesem, mnogo Avstrijskih in narodnih zastav, živio-klice blizo 10.000 navdušenih taboritov, ki so se razlegali na okrog, in podobo imate velikega narodnega shoda na obalah Adrije. Kakor postava velevala, je vlada tudi v ta shod poslala svojega komisarja viteza Jetmar-a, ki je s prijazno besedo zagotovil Slovincem vladno podporo. Po navdušenem govoru, s katerim je tabora predsednik gosp. Viktor Dolenc pozdravil skupščino, je stopil na oder gosp. dekan Jan in z živimi barvami narisal britko stanje primorskih Slovencev in Hrvatov nasproti lahonški stranki, vkljub temu pa neomajljivo zvestobo Avstriji in vladarju našemu. Po izvrstnem tem govoru je bila z gromovitimi živio- in slavaklici sprejeta adresa Nj. veličanstvu cesarju, katere konec se je glasil tako-le: „Blagovolite presvitli, mogočni naš Gospod in vladar od